

DAN STANCA

PRIVIREA MAMEI

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2019

O NOAPTE DE VARĂ

Până la urmă, nimeni nu a știut povestea adevărată a celui care purta un nume caraghios, Gino Marinuță, și mai era și inspector la serviciul de evidența populației din cadrul Secției 22 de poliție a municipiului București. Eu am aflat cum stăteau lucrurile fiindcă el m-a căutat odată și a intrat în vorbă cu mine. Mi-l amintesc, era un bărbat tânăr, frumușel foc, vesel, în uniformă îi stătea formidabil, și în mod sigur trebuia să și aibă succes la dame. Dar nu am auzit nicio bârfă privitoare la aventurile lui galante. Se pare că era cuminte, nu-și dădea în petec, știa ce i se cuvine și nu sărea peste cal. Un mascul bun de pus la rană de orice femeie care vrea să se mărite și-și caută partenerul cel mai nimerit. Dar Gino era holtei, prilej de mare îngrijorare pentru tatăl lui pe care-l chema Gigi Marinuță și despre care aflasem că-și botezase progenitura cu numele de Gino deoarece în tinerețe, mare microbist și îndrăgostit de tot ce avea legătură cu fotbalul în țara românească, îl cunoscuse pe Gino Iorgulescu, președinte cu mulți ani în urmă al Ligii Profesioniștilor de Fotbal, ditamai huiduma, despre care nici nu știu dacă mai trăiește. Oricum, numele omului îmi suna familiar deoarece era fiul unei învățătoare din Giurgiu, unde eu lucrasem la începuturi ca profesor la o școală generală. Tatăl, Gigi, fusese la vremea lui milițian și se ambiționase să-și vâre fiul în aceeași instituție. Că nu-i miliție, e poliție, nu contează, tot aceeași pâine o să mănânce și, după mintea lui, o să-i fie copilului mai bine decât în alte părți. Gino și-a ascultat părintele și a intrat la Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, unde a fost un elev foarte bun și a absolvit printre primii. Repartizat la respectiva secție din cartierul Drumul Taberei, unde de altminteri și locuia, nu-l aștepta decât o viață desfășurată sub semnul

conștiințiozității, al respectării regulamentelor până în clipa în care, dând ortul popii, va veni rândul bisericii să se ocupe de voiajul lui postmortem. Bineînțeles, între timp va mai fi și o căsătorie, că doar n-o să rămână toată viața burlac, apoi un copil, doi, că doar de ce trăiește omul dacă nu are urmași, și uite așa trec anii și când faci socoteala, dar mai bine n-o faci... Pe Gino Marinuță îl aștepta un asemenea drum și de fapt nici nu ar fi avut de ce să se plângă. Dar el m-a căutat într-o zi și mi-a spus ceva care m-a lăsat cu gura căscată.

– Domnu' scriitor, eu aș dori să vă împărtășesc niște chestii despre mine, poate v-ați plâns în ultima vreme că nu aveți ce scrie, că nu aveți idei, păi dacă o să mă ascultați renașteți, iar dacă nu vă place, mai schimbați dumneavoastră prin părțile esențiale, că eu nu mă supăr...

Am făcut un pas înapoi, gest care i-a dat de înțeles că l-aș invita înăuntru, deși nici pe departe nu am avut o asemenea intenție... A intrat astfel în casă și s-a așezat pe primul scaun ivit în cale. Pur și simplu, nu știam ce să zic, ce atitudine să adopt, nu mi-aș fi închipuit niciodată că un milițian, pe polițiști eu tot milițieni îi numesc, de care întotdeauna m-am ferit, va da buzna peste mine cu o asemenea ofertă neverosimilă. Și mai ales felul prin care-și făcuse intrarea, felul în care mi se adresase, folosirea unor cuvinte despre care nu credeam că pot intra în bagajul lexical al unui lucrător din Ministerul Administrației și Internelor, toate la un loc, una peste alta, mă dezarmau și, până la urmă, ca o gazdă ospitalieră, l-am întrebat dacă dorește să-l servesc cu ceva. N-a spus nici da, nici nu, dar a scos din buzunar o brichetă galbenă, de lemn, veche și butucănoasă, pe care mi-a întins-o. Luați-o! Înainte de-a scrie ceva uitați-vă la ea! Are mare importanță. Chiar era de necrezut. Vecine, i-am spus cu vocea gătuită... Atât am putut articula.

Ciudat, mă ferisem de el și de taică-su tot timpul fiindcă nu-mi plăcea să am de-a face cu asemenea oameni care lucrează într-o instituție a represiunii. O fi poliția apărătoarea cetățeanului față de infractori, dar la o adică se leagă și de tine,

care n-ai făcut nimic, și-ți pun în cârcă tot ce vrea mușchiul lor... De aceea e bine să-i eviți cât poți. Doar că el m-a căutat. Când l-am văzut la ușă m-a luat cu tremurici, ce-o fi făcut, ce nu e în regulă? Nu are pe cine lua în târbacă și i-a căsunat pe mine? M-o fi găsit cu vreun beteșug și vrea să facă din asta cap de țară? Mi-aduc aminte că pe vremea Răposatului celibatarii nu erau priviți cu ochi buni și din nimic autoritățile îi luau la refec. Adică, ce faci matale, stai de unul singur, nu-ți întemeiezi o familie, ce faci, o freci, te duci la curve, ești poponar, de ce subminezi orânduirea noastră socialistă? Evident, nu a fost emis niciun decret care să-i sancționeze pe burlaci, dar cred că nici nu era prea departe măsura asta. Oricum, plăteai o taxă pentru îndrăzneala de-a nu avea copii. Dacă erai însă văzut cu un amic la o bere tovarășii te puteau acuza de homosexualitate, ceea ce te înfunda definitiv. În fine, nu am pățit așa ceva, dar de atunci mi-au rămas întipărite aceste reflexe și de fiecare dată când văd pe unul de la „interne” mă zbârlesc și o zbughesc. Nu-i vreau în apropierea mea, dacă sunt pe trotuar cu mine, traversez urgent strada. Când am aflat că două etaje mai jos locuiește în bloc un polițai mi s-a făcut părul măciucă. Și când mi-a ajuns la cunoștință faptul că și pe fiu-su l-a băgat tot în poliție m-au trecut sudorile. Oamenii ăștia o să pună ochii pe mine și o să mă belească, nu mai am scăpare. Ei au neapărat nevoie de un individ de teapa mea care nu intră în tiparele speciei și-l vor țap ispășitor. Dacă ceva nu merge în țara asta de vină sunt oamenii singuri. Dacă dispar din buget milioane de euro, celibatarii poartă toată răspunderea. Dacă a crescut numărul de prostituate, trebuie trași la socoteală nenorociții ăștia care au nevoie de femei fiindcă nu le e de ajuns una singură. Și dacă mai apar în evidențe și pederastați, atunci nu mai stăm de vorbă și trecem la acțiune. Secăturile nu sunt curvari, ci curlandiști, și pe ăștia îi vâram noi la pârnaie... Nu-și imaginează nimeni torturile la care poate fi supus un om singur. Până la urmă, el e acela care dărdăie și se furișează printre familiști, cu groază că oricând ar putea fi linșat. Din fericire, nu s-a legat nimeni de mine. Sau, mai știi, lumea o fi

la curent cu cazul meu, ceea ce m-ar mira deoarece am ascuns cât am putut și poate de aceea m-am și mutat într-un alt cartier, cât mai departe de fostul domiciliu, tocmai ca să mi se piardă urma și să nu aud în jur șușoteli periculoase.

Atunci Marinuță nu a putut să-mi spună mare lucru și nici eu nu l-am tras de limbă. Ori nu-și găsea cuvintele, ori nu putea să-și învingă jena de-a fi dat buzna în casa unui străin, rezultatul este că s-a tot bâlbâit până când, supărat pe sine, s-a hotărât să plece, însă nu înainte de-a mă asigura că va reveni și-mi va pune pe masă o poveste fără pereche. Promisiunea lui era și mai neverosimilă. Mi-am luat rămas bun și, politicos, i-am spus că aici are oricând ușa deschisă. Probabil că i-au făcut bine cuvintele mele deoarece a zâmbit, toată fața i s-a luminat și în mod sigur a avut o zi senină. De altminteri, a revenit tot în cursul acelei săptămâni. Am avut impresia că nu trecuseră nici cinci minute de când plecase, aceasta fiindcă în momentul în care i-am deschis din nou avea desenat pe chip zâmbetul de la despărțire. Am zâmbit și eu dându-i de înțeles că-l așteptam. S-a așezat pe același scaun și se vedea de la o poștă că este mult mai în apele sale și că tracul inițial fusese înlăturat. Să-l fi întrebat de ce totuși ține atât de mult să stăm de vorbă ar fi reprezentat o mare greșeală. Pe de o parte l-aș fi inhibat, pe de alta l-aș fi făcut să-și schimbe părerea și tot ce era gând frumos la adresa mea să se transforme chiar în antipatie. Și abia atunci să vezi cum mi-ar mai fi căutat nod în papură! Pe masă, așezată între noi, era bricheta galbenă.

Cu ce să încep? Ar trebui din capul locului știut că între mine și om diferența de vârstă era apreciabilă. Puteam fi de vârsta tatălui său, eventual un an, doi mai puțin... Pe Marinuță senior îl salutasem întotdeauna și primisem de fiecare dată răspuns. Era omul politicos, nimic de zis, chiar dacă, ursuz, efortul de-a răspunde la salut îl costau câteva grame de energie. Se pensionase de câțiva ani, aceasta la o vârstă la care alți bărbați încă trag din greu și abia de-și îngăduie să viseze la ziua ieșirii din activitate. Dar el, ca funcționar într-o instituție care oferea angajaților o serie de avantaje, beneficiase din plin

de acestea. Probabil că nici pensia nu era de lepădat și nu cred că avea nevoie să facă pe dracu' în patru pentru a-și completa veniturile. Oricum, auzisem despre doamna Marinuță că este o gospodină desăvârșită. Dacă-i dai banii pe mână ești sigur că nu-i irosește, chivernisește fiecare leuț, strânge cât poate gura pungii și la sfârșitul lunii are și ceva pus deoparte. Din acest punct de vedere pe bărbat nu-l durea capul și, cu ochii închiși, îi dăduse ei de-a lungul anilor toată leafa, sigur că ea știe cel mai bine cum s-o administreze. Tot doamna punea mâna și pe pensie și împărțea banii pe căprării în așa fel încât să rămână și un fond de rezervă. Acesta, la rândul lui, era împărțit în sume mai mici destinate unor cheltuieli suplimentare, dacă acestea s-or ivi, sau pur și simplu unor distracții la sfârșit de săptămână. Culmea e că gestiona și salariul feciorului și nu întâmpinase nicio opoziție din partea acestuia. Faptul că puștiul, indiscret și fără să se jeneze, mi-a încredințat și acest „secret” a sporit încrederea pe care o aveam în el. Odată, când m-a vizitat îmbrăcat în uniformă, nu am mai tresărit și nici nu am mai luat în seamă însemnele autorității pe care o reprezenta. Nu mai era polițistul depersonalizat care face doar ce a învățat, ci un om ca toți ceilalți, înzestrat cu libertate interioară. Totuși, nu pricep nici acum de ce a dorit atât de mult să mă cunoască. Chestia că vrea neapărat să-mi ofere subiecte de scris, de parcă ar fi bănuț că sunt în pană, era destul de neconvingătoare. Nu în felul acesta te apropii de un om care deja a depășit un prag al vieții și care e tot mai puțin încrezător în cuvinte.

De mai bine de un an de zile de altminteri, nu făceam decât să repet cu obstinție: Nu prin literatură repari greșelile vieții... Foloseam o topică oarecum forțată, așezând negația în propoziție pe primul loc tocmai ca să subliniez mesajul. La ultima lansare de carte spusese exact acest lucru, apoi îmi plimbases privirea prin sală pentru a-l descoperi pe acela care ar fi tresărit la auzul cugetării mele. Ori eu nu am observat, ori chiar nu a fost nimeni impresionat, roata privirii s-a soldat cu eșec. Înainte ca tânărul să înceapă să dea din gură, i-am spus și lui ce mă preocupă, schimbând ordinea cuvintelor și înlocuind

unele: Literatura nu rezolvă problemele vieții... Era cam același lucru, dar exprimat într-o formă atenuată. Marinuță a tresărit, da, el cu adevărat a avut acea zvâcnire care m-a încântat, și rămas cumva în suspensie, m-a lăsat să înțeleg că dorește precizări. Provoacă, am simțit că trec prin mine fluxuri energetice de cea mai bună calitate și nu m-am mai putut stăpâni. Așa e, literatura asta te duce de nas... Tu, fraier, îți imaginezi nu știu ce, iar ea, cucoană sclifosită, te lasă cu buzele umflate... E un abur pe care, dacă vrei să-l apuci, se destramă imediat. Nu rămâi cu nimic sau rămâi tot cu mâinile goale, mai goale însă decât erau înainte. Faci ochii mari și nu suporti peisajul dezolant din jur. Uită-te la mine! Arăt eu ca un om împlinit, satisfăcut, înțelept? Dimpotrivă... Vorba aia: ce știam la 20 știu și la 60, 40 de ani pentru o lungă și inutilă verificare... Dar eu vreau să adaug: nu doar că m-am verificat de pomană, dar am și adâncit în mine o ignoranță primejdioasă. Adică nu numai că nu am progresat, dar de fapt am pierdut și ce aveam atunci, în prima tinerețe. Filosoful care a scos din el chestia respectivă nu a fost în stare să ducă gândul până la capăt. M-o fi lăsat pe mine... Completarea era sarcastică, iar Marinuță, așa mi s-a părut, a gustat-o. Dar chiar așa, reveni el, nu ne alegem cu nimic după o viață întreagă? Chiar așa, i-am întărit dezamăgirea. La urma urmei, goi venim pe lume, de ce am pleca altfel? Poate de aia e bine să lași ceva, cum să spun, în exterior, de obicei e vorba de un copil, dar dacă stai să te gândești și pricepi că totuși copilul e un străin și nici pe departe nu reprezintă vreo prelungire de-a ta, atunci și operația aceasta e tot inutilă. Evident, oamenii nu ajung să-și pună asemenea probleme. Nici nu e recomandabil. Și-ar tăia de la bun început creanga de sub picioare și ce-ar face pe urmă?

Mai târziu, mi-am dat seama că spusesem astea taman de 1 iunie, ziua copilului, pe care statul român o decretase zi nelucrătoare, socotind că în felul acesta, părinții stând acasă cu progeniturile, familia, logic, se consolidează. Ce tâmpenie! Căldura de afară era umedă, ceea ce o făcea greu de suportat. Marinuță stătea pe capul meu și nu avea de gând s-o șteargă.